

بررسی مواجهه‌ی روحانیت شیعه

با اندیشه‌ی مشروطه

طرح موضوع

اهمیت عصر مشروطه در تاریخ معاصر ایران

اهمیت بررسی نقش علمای شیعه در جنبش مشروطه

ورود مفاهیم گفتمانی جدید به ایران (حریت، مساوات، وضع قانون)

- چرایی واکنش علما

- چیستی واکنش علما

- چگونگی واکنش علما

جایگاه علما در ساختار اجتماعی عصر قاجار

- استقلال نهاد روحانیت از حکومت در عصر قاجار
- موقعیت محوری نهاد روحانیت در ساختار اجتماعی عصر قاجار
- نقش کارکردی نهاد روحانیت در ساختار جامعه‌ی عصر قاجار:

- میانجی‌گری نهادی

- مشروعیت مذهبی

علمای شیعه و مشروعیت حکومت

پشتوانه‌ی مذهبی حکومت در تاریخ ایران

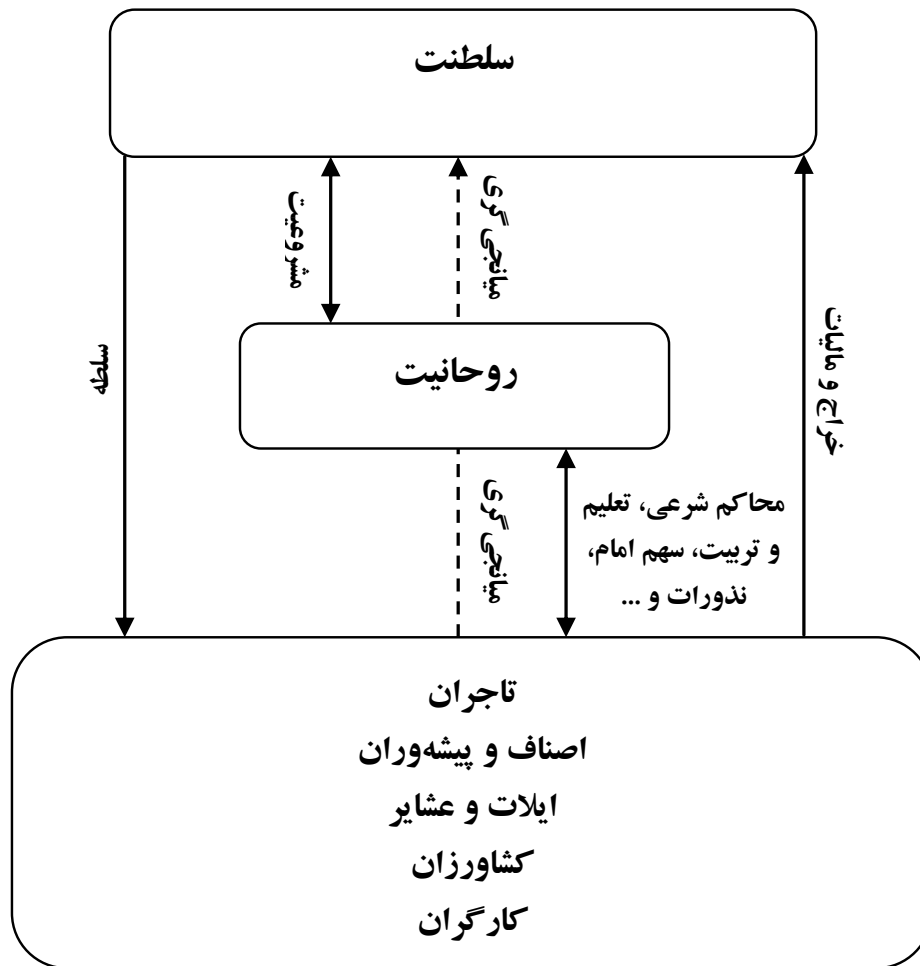
نظریه‌ی کلی شیعه درباره‌ی حکومت

نظریه‌های مشروعیت سیاسی در عهد پادشاهان شیعه:

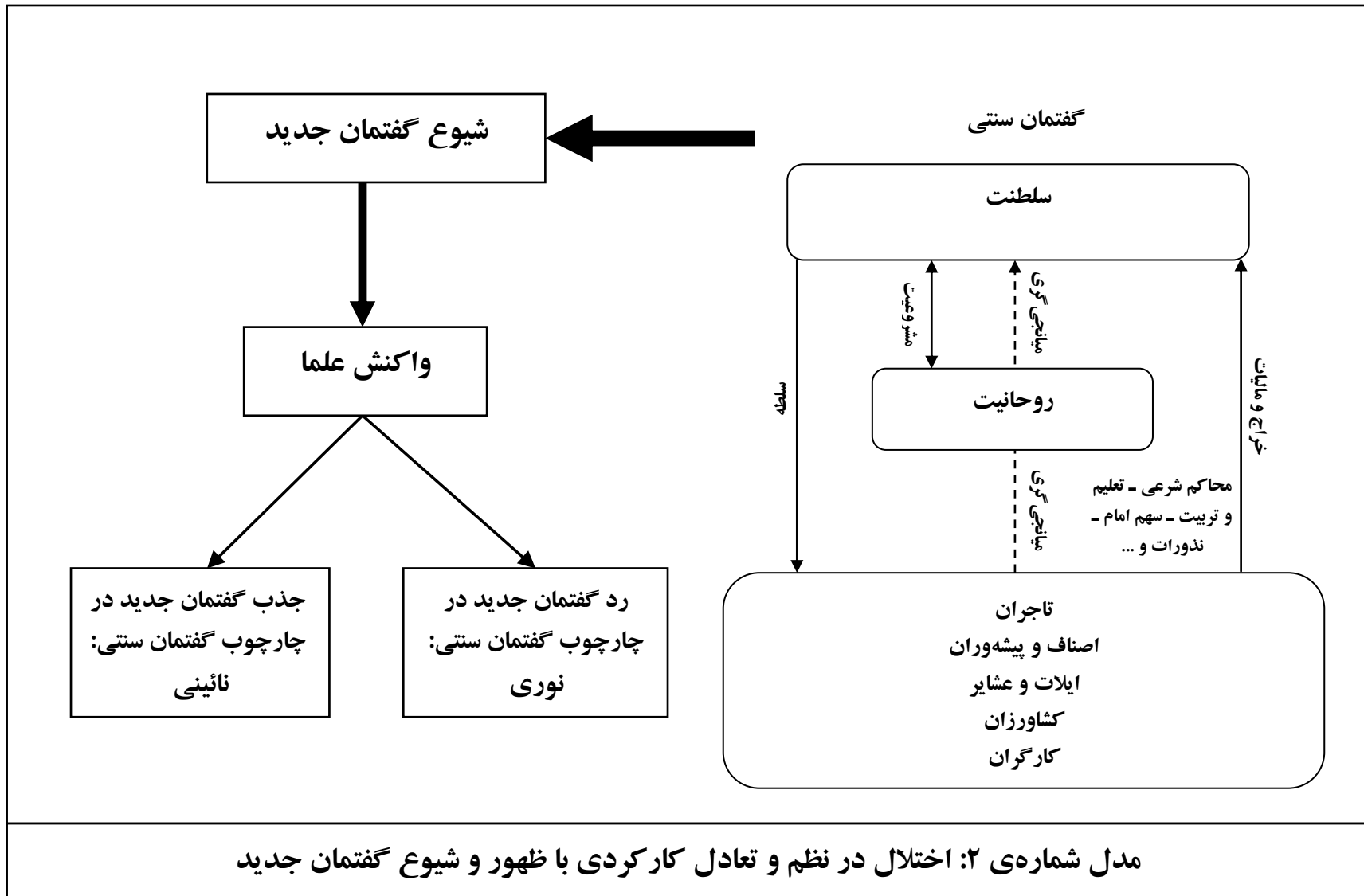
- نظریه‌ی سلطنت مسلمان ذی شوکت
- نظریه‌ی سلطنت مأذون از فقیه جامع‌الشرایط

نظم ساختاری جامعه در عصر قاجار

مدل شماره ۱: نظم و تعادل کارکردی در دوره قاجار

گفتمان مشروطه و اختلال در نظم کارکردی جامعه

واکنش علما به گفتمان جدید

نوری:

نفی عناصر گفتمان مشروطه با رجوع به پیشینه‌ی اسلامی

نایینی:

تأیید عناصر گفتمان مشروطه با رجوع به پیشینه‌ی اسلامی

نظریه‌ی گفتمان

گفتمان

مفصل بندی

دال مرکزی

دال‌های سیال (شناور)

شیخ فضل الله نوری:

رد گفتمان جدید بر اساس گفتمان اسلامی

شیخ فضل الله نوری: رد گفتمان جدید بر اساس گفتمان اسلامی

عبودیت، قانون الهی و قانون مشروطه

قانون الهی و حریت

قانون الهی و مساوات

فرم مرجح و موجه حکومت اسلامی در عصر غیبت

اجتماع دو بعد سیاسی و دینی
در عصر پیامبر اسلام

ولایت سیاسی سلاطین

ولایت دینی فقها

در عصر پیغمبر

سیاسی

دینی

عبودیت

- تنها قانون مشروع، قانون الهی است
- قانون الهی در همه‌ی زمان‌ها و مکان‌ها برای مسلمین کافی است
- جعل قانون جدید، بدعت و کفر است

قانون الهی بر پایه‌ی تفاوت میان اقشاری چون
زن و مرد، کافر و مسلمان و ... بنا شده است.

ضرورت گردن نهادن به قانون الهی

حرمت مساوات

حرمت قانون‌گذاری
در مجلس

حرمت آزادی

میرزای نائینی:

جذب مفاهیم گفتمان جدید در گفتمان اسلامی

میرزای نائینی: جذب مفاهیم گفتمان جدید در گفتمان اسلامی

ضرورت وجود حکومت

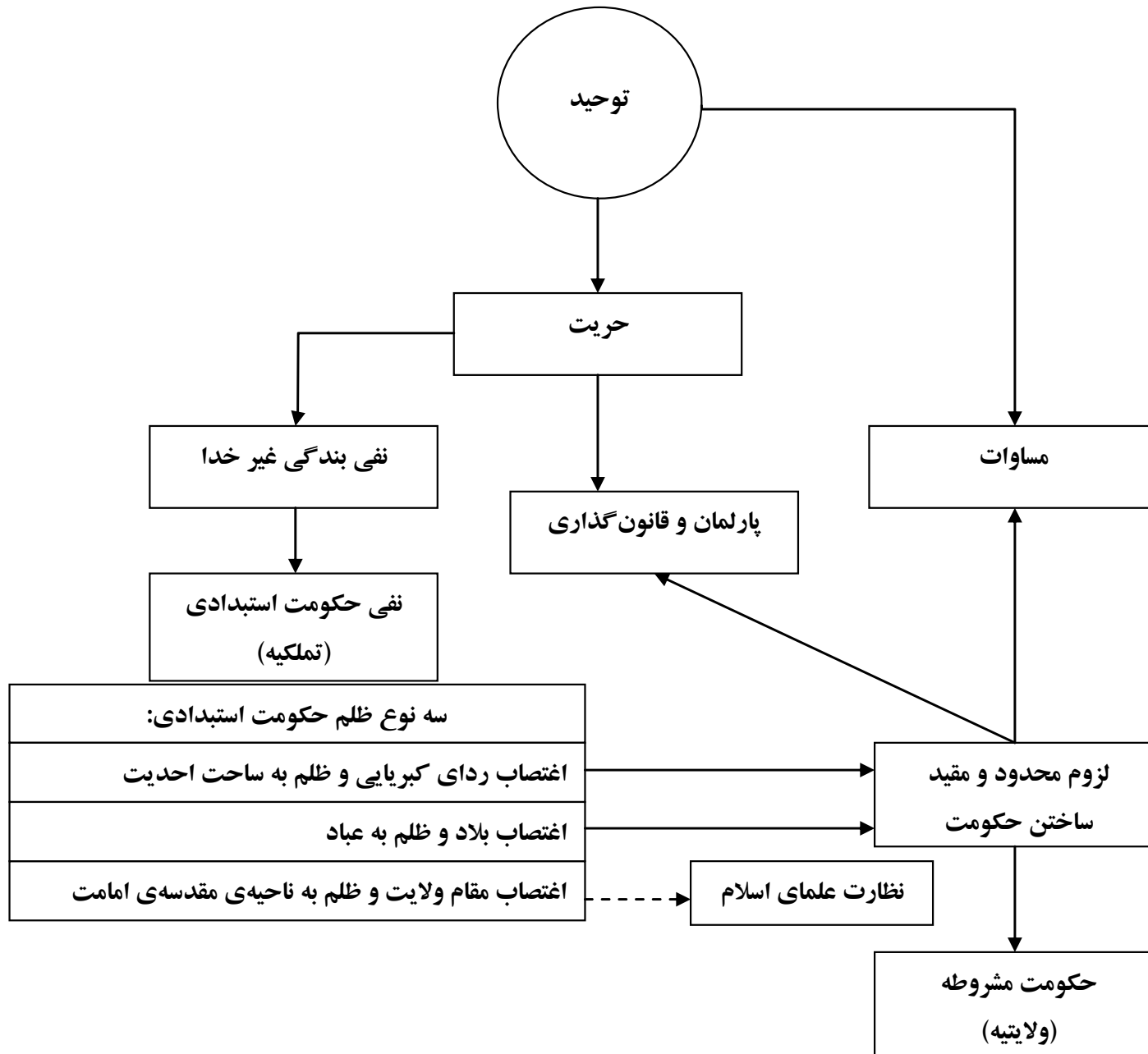
انواع حکومت

حکومت تملکيه و غصب

توحید، استعباد و حریت

فرم مرجح و موجه حکومت اسلامی در عصر غیبت

قانون، حریت و مساوات به عنوان لوازم تحقق توحید

جمع‌بندی

بازتعریف قانون، آزادی و برابری از طریق مفصل‌بندی مجدد
گفتمانی و موضع‌گیری در برابر آن

چارچوب تحلیل جامعه‌شناختی تاریخ معاصر ایران:

- رویکرد ذات‌گرایانه

- رویکرد زمینه‌گرایانه